ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA
VOL. XXIX, 30 SECTIO C 1974

Instytut Biologii UMCS
Zakład Botaniki Ogólnej

Bogumiła ŻABIŃSKA

Porosty rezerwatu Szum

Лишайники заповедника Шум

The Szum Reserve Lichens

Rezerwat Szum znajduje się w pobliżu wsi Górecko Kościelne na północ od Józefowa Biłgorajskiego, na pograniczu Roztocza Środkowego i Kotliny Sandomierskiej. Ciągnie się on wzdłuż doliny rzeki Szum, której zbocza pokryte są lasami.

Praca niniejsza jest częścią badań florystycznych prowadzonych w rezerwacie. Zbiorowiska roślin naczyniowych opracował Fijałkowski (4), mszaki — Mamczarz (5).

W badaniach prowadzonych w latach 1970—1972 stwierdzono 62 gatunki porostów. Bardzo liczne są gatunki z rodzaju *Cladonia* (27 gatunków). Często występują takie jak: *Hypogymnia physodes, Cetraria pinastri, Parmeliopsis aleurites;* z gatunków naziemnych: *Cladonia rangiferina, Cl. sylvatica, Cetraria islandica* i *Cornicularia aculeata.* Rzadziej spotyka się: *Menegazzia pertusa, Parmelia revoluta, Cetrelia cetrarioides, Evernia divaricata* i *Ramalina fallax.*

Oznaczone zbiory porostów znajdują się w Zielniku Zakładu Botaniki Ogólnej Instytutu Biologii UMCS.

Fijałkowski (4) wyróżnia w badanym rezerwacie 12 zespołów. W tekście użyto następujących skrótów tych zespołów:

1. *Ap — Abietetum polonicum* Dziub. 1928.
2. *Ca-A — Carici elongatae-Alnetum* Koch 1926.
3. *S-c — Salicetum pentandro-cinereae* (Almq. 1929) Pass. 1961.
4. *C-F — Carici remotae-Fraxinetum* Koch 1926.
5. *C-A — Circaeo-Alnetum* Oberd. 1953.
6. *Q-P — Querco-Piceetum* Mat. 1952.

7. *S-A* — *Stellario-Alnetum glutinosae* (Kästn. 1938) Lohm. 1953.
8. *Vm-P* — *Vaccinio myrtilli-Pinetum* Kozłowska 1930.
9. *Vu-P* — *Vaccinio uliginosi-Pinetum* Kleist. 1929.
10. *M-P* — *Molinio-Pinetum* Fijałkowski.
11. *L-P* — *Leucobrio-Pinetum* Mat. 1962.
12. *C-P* — *Cladonio-Pinetum* Juraszek 1927.

Panu Profesorowi Józefowi Motyce składam serdeczne podziękowanie za sprawdzenie zbiorów i cenne uwagi.

SYSTEMATYCZNY WYKAZ GATUNKÓW

CALICIACEAE

Coniocybe furfuracea (L.) Ach. — rzadko, na olchach w *C-A*.

OPEGRAPHACEAE

Opegrapha herpetica Ach. — często, na olchach w *C-A* i *S-A*.

GRAPHIDIACEAE

Graphis scripta (L.) Ach. — często, na olchach w *C-A*, *Ca-A* i *Q-P*.

PELTIGERACEAE

Peltigera hazslinszkyi Gyeln. — na ziemi (25 XI 1972) w *Vm-P*. Dotychczas nie podawana z Lubelszczyzny (det. M. Motyka-Zgłobicka).

LECIDEACEAE

Lecidea scalaris (L.) Ach. — często, na sosnach w *C-P*, *Vm-P*, *Vu-P* i *Q-P*.

CLADONIACEAE

Cladonia tenuis (Floerke) Harm. — często w *C-P* i *Vm-P*, rzadziej w *Q-P*.

Cl. mitis Sandst. — często w *C-P* i *Vm-P*.

Cl. sylvatica (L.) Rabenh. *em.* Sandst. — pospolita w borze *C-P*.

Cl. rangiferina (L.) Web. — pospolita w *C-P* i *Vm-P*.

Cl. bacillaris Nyl. — rzadko, na pniakach w *Q-P*.

Cl. macilenta (Hoffm.) Nyl. — rzadko, na pniakach i kłodach drzew iglastych w *Q-P*.

Cl. digitata (L.) Schaer. — pospolita, u nasady pni, na murszejącym drewnie w *C-P*, *Q-P*, *M-P* i *L-P*.

Cl. deformis (L.) Hoffm. — rzadko, na pniakach w *Q-P*.

Cl. uncialis (L.) Web. — często, w borze *C-P* a także w *Vm-P*.

Cl. furcata (Huds.) Schrad. — często w *C-P*, *Vm-P* i *Q-P*.

Cl. rangiformis Hoffm. — często w *C-P* i *Vm-P*.

Cl. crispata (Ach.) Flot. — rzadko w *Vm-P*.

Cl. squamosa (Scop.) Hoffm. rzadko w *C-P* i *Vm-P*.

Cl. cenotea (Ach.) Schaer. — często, na spróchniałych pniakach w *C-P*, *Vm-P* i *M-P*.

Cl. glauca Floerke — rzadko w *C-P* i *Vm-P*.

Cl. gracilis (L.) Willd. — często w *C-P*.

Cl. cornuta (L.) Schaer. — dość często, na pniakach i na ziemi w *C-P* i *Vm-P*.

Cl. degenerans (Floerke) Spreng. — pospolita w *C-P*, *Vm-P*, *Q-P* i *M-P*.

Cl. verticillata Hoffm. — rzadko w *C-P* i *Vm-P*.

Cl. pyxidata (L.) Fr. — rzadko w *C-P*.

Cl. chlorophaea (Floerke) Spreng. — pospolita, na ziemi, kłodach i pniakach w *C-P*, *Vm-P*, *M-P* i *L-P*.

Cl. fimbriata (L.) Fr. *em.* Vain. — pospolita w zespołach z sosną, jodłą i olchą.

Cl. minor (Hag.) Vain. — pospolita w *C-P*, *Vm-P*, *Ap*, *Ca-A*.

Cl. cornutoradiata (Coem.) Vain. — rzadko, w *C-P* i *Vm-P*.

Cl. coniocraea (Floerke) Vain. — bardzo pospolita we wszystkich zespołach z sosną, jodłą i olchą.

Cl. pityrea (Floerke) Fr. — rzadko w *Vm-P* i *C-P*.

Cl. botrytes (Hag.) Willd. — rzadko, na pniakach i kłodach drzew iglastych w *Q-P*.

PERTUSARIACEAE

Pertusaria amara (Ach.) Nyl. — bardzo pospolita w *Ap*, *Ca-A*, *C-F*, *C-A*, *Q-P*, *S-A*, na olszy.

P. globulifera (Turn.) Mass. — rzadko w *Vm-P*, na brzozie.

P. wulfenii D. C. — bardzo rzadko w *C-A*, na olszy.

Ochrolechia arborea (Kreyer) Almb. — rzadko w *C-A*, na olszy.

LECANORACEAE

Phlyctis argena (Ach.) Flot. — bardzo pospolity, na olchach, w *C-A*, *C-F*, *Q-P* i *S-A*.

Lecania cyrtella (Ach.) Th. Fr. — rzadko, na jodle w *Ap*.

PARMELIACEAE

Parmeliopsis ambigua (Wulf.) Nyl. — pospolity, na sosnach, w *C-P*, *Vm-P* i *Q-P*.

Parmeliopsis aleurites (Ach.) Lett. — bardzo pospolity, na sosnach w *C-P*, *Vm-P* i *Q-P*.

Hypogymnia physodes (L.) Nyl. var. *physodes* for. *eu-physodes* Maas. G. i var. *labrosa* for. *eu-labrosa* Maas. G. — bardzo pospolita we wszystkich zespołach.

H. tubulosa (Schaer.) Hav. — rzadko, na sośnie i jodle, w *Vm-P*.

Menegazzia pertusa (Schrank.) Stein — rzadko, na olchach, w *C-A*.

Parmelia furfuracea (L.) Ach. var. *olivetorina* for. *scobinosa* Hillm. — pospolita, na sośnie i jodle w *Ap*, *C-P*, *Vm-P*, *Q-P* i *L-P*.

P. fuliginosa (Wib.) Nyl. var. *laetevirens* (Flot.) Nyl. — rzadko, na olszy w *C-F* i *C-A*.

P. subaurifera Nyl. — rzadko, na gruszy w *Vu-P*.

P. revoluta Floerke — bardzo rzadko, na olszy w *C-A*.

P. saxatilis (L.) Ach. — bardzo rzadko, zebrana na jodle w *Ap*.

P. sulcata var. *sulcata* Tayl. — pospolita, na olchach w *Vm-P* i *Q-P*.

P. caperata (L.) Ach. — często, na olchach w *Ca-F*, *C-F* i *C-A*.

Cetrelia cetrarioides (Del.) Culb. — rzadko, na jodle w *Ap*.
C. glauca (L.) Culb. — rzadko, na jodle w *Ap*.
Cetraria chlorophylla (Willd.) Vain. — często, na olchach i jodłach w *Ap*.
C. pinastri (Scop.) Gray. — bardzo często, na sosnach w *Vm-P*, *Ap*.
C. islandica (L.) Ach. — bardzo pospolita w *C-P* i *Vm-P*.

USNEACEAE

Evernia divaricata (L.) Ach. — bardzo rzadko, na sosnach w *C-P*.
Bryopogon implexus (Hoffm.) Gyel. *for. infumatus* (Mot.) Bystr. — na świerkach i sosnach w *C-P*, *Vm-P* i *C-A*.
B. subcanus (Nyl.) Gyel. var. *subcanus* — na świerkach w *C-P*.
Cornicularia aculeata (Schreb.) Ach. — często, w *C-P* i *Vm-P*.
Ramalina fallax Mot. — rzadko, na olszy w *Ca-A* i *Q-P*.
Usnea hirta (L.) Wigg. emend. Mot. ssp. *hirta* — bardzo częsta, na sosnach i jodłach w *Ap*, *C-P*, *Vm-P* i *Q-P*.

LICHENES IMPERFECTI

Lepraria aeruginosa Schaer. — pospolita, na olchach w *C-A*.

PIŚMIENNICTWO

1. Bystrek J.: Taxonomic Studies on the Genus *Alectoria*. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio C **26**, 265—280 (1971).
2. Erichsen C. F. E.: Flechtenflora von Nordwestdeutschland. Stuttgart 1957.
3. Erichsen C. F. E.: *Pertusariaceae* [w:] Rabenhorst's Krypt. Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz. Bd. 9, Abt. 5, Teil 1, Leipzig 1963.
4. Fijałkowski D.: Zespoły leśne rezerwatu krajobrazowego Szum. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio C **29**, 265—280 (1974).
5. Mamczarz H.: Mszaki rezerwatu krajobrazowego Szum. Ann. Univ. Mariae Curie-Skłodowska sectio C **29**, 453—459 (1974).
6. Motyka J.: Porosty (*Lichenes*). **5**, cz. I. Flora Polska. Rośliny zarodnikowe Polski i ziem ościennych. Warszawa 1960.
7. Motyka J.: Porosty (*Lichenes*). **5**, cz. II. Flora Polska. Rośliny zarodnikowe Polski i ziem ościennych. Warszawa 1962.
8. Motyka J.: Porosty (*Lichenes*). **3**, cz. II. Flora Polska. Rośliny zarodnikowe Polski i ziem ościennych. Warszawa 1964.
9. Kopaczewska E. G., Makarewicz M. F., Oksner A. N., Rassabina K. A.: Opriedielitiel liszajnikow SSSR. **1**, Leningrad 1971.
10. Oksner A. M.: Flora liszajnikow Ukrainy. **1**, AN USSR, Kijew 1956.
11. Redinger K.: *Arthoniaceae*, *Graphidaceae* [in] Rabenhorst's. Kryptogamen Flora von Deutschland, Österreich und der Schweiz. Bd. 9, Abt. 2, Teil 1, Leipzig 1937.

РЕЗЮМЕ

Исследования флоры лишайников в заповеднике Шум велись в годы 1970—1972. Установили 62 вида лишайников, в том числе 27 видов рода *Cladonia*.

К видам, встречаемым часто, принадлежат: *Hypogymnia physodes, Cetraria pinastri, Parmeliopsis aleurites, Cladonia rangiferina, Cl. sylvatica, Cetraria islandica, Cornicularia aculeata*. Виды, реже растущие: *Menegazzia pertusa, Parmelia revoluta, Cetrelia cetrarioides, Evernia divaricata, Ramalina fallax*.

SUMMARY

Research on the lichen flora in the Szum reserve was carried out in the years 1970 and 1972. 62 lichen species were ascertained and among them 27 species of the *Cladonia genus*.

The species which occur often are: *Hypogymnia physodes, Cetraria pinastri, Parmeliopsis aleurites;* from the overground species: *Cladonia rangiferina, Cl. sylvatica, Cetraria islandica* and *Cornicularia aculeata*. Rare species are: *Menegazzia pertusa, Parmelia revoluta, Cetrelia cetrarioides, Evernia divaricata* and *Ramalina fallax*.